

Länstyrelsen i Kalmar län

Uppdrag 16 – redovisning från Länsstyrelsen i Södermanlands län

Samlad bedömning av situationen i länets kommuner gällande beredskap och kapacitet

Alla länets nio kommuner har besvarat hela enkäten. Hälften av dem uppger att man delvis har en beredskap och kapacitet för mottagande, men att det främst är bostadsbristen som står i vägen för utökad kapacitet. Tillgång till stöd för målgruppen uppges också ha minskat på grund av pandemin. Den andra hälften anser att man har en god beredskap och kapacitet. Den kommun som säger sig ha bäst kapacitet har genomgått en organisationsförändring, under vilken det byggts upp en bostadssocial enhet som ansvarar för flyktingmottagandet. Två kommuner har svarat att beredskap och kapacitet för mottagandet saknas. I dessa kommuner finns varken mottagningsenhet eller personal med ansvar för flyktingmottagande. Kommunerna anger att många flyktingar under många år har valt att flytta dit, vilket har orsakat ett högt tryck på kommunens förvaltningar och att man fortfarande inte har kommit ikapp.

Alla kommuner uppfattar sig ha en god eller delvis god samordning. I flera fall beror det på de korta interna kontakt- och beslutsvägarna som finns i små kommuner. Några upplever god samverkan mellan socialtjänst och skola/utbildningsväsende medan några uppger att det är just den samverkan som behöver förbättras.

De kommuner som inte har ett mottagande på anvisning uppger svårigheter i planeringen, vilket påverkar den interna samverkan negativt.

Samlad bedömning av situationen i länets kommuner avseende nyanländas boende

Fyra av länets nio kommuner har tagit emot nyanlända på anvisning under år 2020. (Till en del kommuner sker också en vidareflytt av anvisade från andra orter.) Hälften ger tillsvidarekontrakt och hälften korttidskontrakt.

Alla kommuner tillhandahåller bostäder med närhet till service och/eller kommunikationer.

De två större kommunerna anser att de anvisade personerna har goda möjligheter att finna en egen bostad i kommunen. I dessa byggs det mycket och man hjälper individen till eget kontrakt. Den ena av de två mindre kommunerna uppger att hyresvärdarna nästan alltid kräver egen inkomst. I den andra oppmuntras personerna att söka bostad i hela landet.

Samtliga kommuner arbetar för att motverka trångboddhet, genom exempelvis samverkan med bostadsbolag, men bostadstillgången vid mottagningstillfället begränsar valmöjligheterna.

Bostadstillgången påverkar också möjligheterna att ta hänsyn till de anvisades behov av närhet till skola, läkarvård eller eventuell anpassning av bostaden till typ av

hushåll eller annat.

Framgångsfaktorer: Tillsvidarekontrakt som skapar trygghet, gott bemötande och god kommunikation, samverkan internt och med bostadsbolag, hembesök, nätverk med föreningsliv och skola.

Utvecklingsmöjligheter: Förbättra samverkan internt/civilsamhälle/bostadsbolag, främja språkutveckling, boskola, en central strategi för integrationsfrågor samt samverkan/synkronisering av regelverk mellan myndigheter och organisationer.

Självbosatta personer finns i länets samtliga nio kommuner även om antalet varierar kraftigt. De flesta kommuner saknar detaljerad kännedom om självbosattas boendesituation. Såväl kommuner som bostadsbolag vittnar dock om trångboddhet, andrahandsuthyrning och socioekonomiska utmaningar. En kommun anger att många är inneboende hos redan etablerade familjer, vilket leder till trångboddhet och i värsta fall till att hyresvärden säger upp familjen/personen som har förstahandskontraktet på grund av att det bor för många personer i lägenheten.

Samlad bedömning av situationen i länets kommuner avseende skol- och utbildningsområdet

Kommunerna uppger sig ha god förmåga att erbjuda introduktionsinsatser för barn i förskola, grundskola och gymnasium. Något fler svarar att det är svårare med gymnasiet vilket beror på att flera kommuner har gymnasiet i en annan kommun. Introduktionen omfattar exempelvis kartläggning av individens kompetens, samverkan med BVC/öppen förskola/socialtjänst, tolk eller modersmålsundervisning. Samtliga kommuner kan i hög grad erbjuda studiehandledning på modersmål. En kommun har svarat delvis med motivering att det är svårare att rekrytera personal med kunskaper i vissa mindre språk. Samverkan med vårdnadshavare är generellt sett god. Studiehandledarna utgör ofta bryggor mellan skola och vårdnadshavare. Annars använder man sig av tolk, kulturtolk eller integrationspedagoger.

Framgångsfaktorer för skola: Snabb kartläggning, studiehandledning, kontaktperson för nyanlända på varje skola, mottagningsenhet för nyanlända, centraliserad förberedelseklass för ökad likvärdighet, samverkan med föreningsliv/språkvänner, behovsstyrd inskolningstid på förskolan, personal med andra modersmål.

Utvecklingsområden för skola: Öka måluppfyllelsen, samarbete mellan lärare och studiehandledare, kvalitetssäkra SVA, flexibilitet i undervisningen, ökad studie- och yrkesvägledning, förkorta tiden till vanlig klass, utveckla introduktionen i förskolan, utveckla studiehandledningen, kompetensutveckling, uppföljning etc. bättre spridning av nyanlända mellan olika skolor.

Samtliga kommuner anser sig anpassa SFI utifrån individen, t.ex. genom satsning på behöriga lärare eller anpassad undervisningstid kväll/helg vid behov.

Framgångsfaktorer för SFI: kvalitativ kartläggning, praktik, individanpassning, studieteknik och stödverksamhet samt uppföljningar.

Utvecklingsområden för SFI: ökad praktisk undervisning/koppling till arbetslivet, kortutbildade, digitalisering, ökad uppföljning, upplevd diskrepans mellan kommunal och extern utförare av SFI, likvärdighet.

Samlad bedömning av situationen i länets kommuner avseende socialtjänstens verksamhet

Huruvida kommunerna kan möta nyanländas behov inom socialtjänsten skiljer sig åt i länet. Drygt hälften upplever att man i hög grad eller helt kan möta behoven. Den del som upplever det svårare anger att de största utmaningarna är bostadsbrist, hög arbetslöshet och anknytningar som kommer utan förvarning.

Framgångsfaktorer: Språkkompetens hos personalen, öppen mottagning för nyanlända, samverkan internt och externt med tex. bostadsbolag, snabb kontakt och att möta upp ensamkommande barn.

Utvecklingsmöjligheter: Samverkan, utveckla lokala jobbspår med Arbetsförmedlingen, snabbare skolstart för unga, föräldraskapsstöd, bovärdar samt att samordna arbete som ligger under flera nämnder.

Sammanfattningsvis är den största utmaningen för socialtjänsten det långsiktiga arbetet med integration, särskilt för personer med kort eller obefintlig utbildningsbakgrund, vars väg till självförsörjande är lång.

Samlad bedömning av situationen i länets kommuner avseende boende och insatser riktade till ensamkommande barn och unga

Kommunernas möjligheter att möta behovet av boende för ensamkommande barn under 18 år är olika i olika delar av länet. En kommun svarar att det helt möts medan en svarar att det i låg grad möts. Flera svarar delvis eller i hög grad. Stödboende, familjehem, nätverksplaceringar och HVB används. De svårigheter som anges kopplas ihop med det kompetensbortfall som skedde när kommunala HVB lades ner p g a minskat inflöde samt Coronas påverkan på ensamkommande barns fritidsaktiviteter och sociala nätverk.

När det kommer till ensamkommande barn över 18 år är situationen likartad i kommunerna. De flesta har egna stödboenden för dem. Några kommuner ordnar egna lägenheter när personen fyller 18 år. Bostadsbristen nämns som en svårighet för att möta behoven.

Övriga insatser till ensamkommande barn, både under och över 18 år, som inte rör boendet, har kommunerna generellt sett goda möjligheter att tillgodose. En kommun nämner att socialtjänstens insatser är behovsstyrda och inte målgruppsstyrda och att alla med behov får adekvat stöd. Insatser som kan erbjudas av kommunens socialtjänst utgör oftast inga problem men att få kontakt med psykiatri är en stor utmaning för flera kommuner.

Vad gäller möjligheten att utse god man och vårdnadshavare har kommunerna generellt sett goda möjligheter att ordna med detta skyndsamt. Det är främst väntetiden hos överförmyndaren och rätten som är utmaningen.

Framgångsfaktorer: Se ensamkommande barn som individer och inte som en grupp, arbeta för att ungdomen ska bli självständig, tät kontakt, snabb sysselsättning, lång erfarenhet av mottagande i kommunen samt samverkan med skola/god man/vårdnadshavare.

Utvecklingsområden: Svårigheter att hitta boende, förbättra samverkan internt, minska placeringar i andra kommuner, svåra planeringsförutsättningar, minskade ersättningsnivåer från Migrationsverket och att behålla kompetens.

Länsstyrelsens avslutande kommentarer

Tidigare år har den akuta bostadsbristen genomsyrat lägesbildsrapporteringen. I år sker en fluktuation mot fokus på det långsiktiga integrationsarbetet.

Corona påverkar både integrationen och integrationsarbetet. Pandemin har bromsat upp värdefulla projekt och insatser i kommunerna. De nyanlända riskerar därmed en långsammare språkutveckling vilket kan komma att påverka deras inträde på arbetsmarknaden negativt. Vi ser redan nu en ökad långtidsarbetslöshet i målgruppen. För att bryta denna nedåtgående trend är det viktigt att de statsbidrag som är kopplade till flyktingmottagandet följer med i denna samhällsutveckling och anpassas till behoven.

Underskrift

Namn och titel

Alina Treijner, integrationssamordnare

Redovisningen är digitalt undertecknad av enhetschef Anne-Louise Gjuse

Signatur